

Učilni poskus iz nauka o merstvu.

(Ogledovanje geometrijskih teles kot pripravljavanje na geometrijski poduk.)

Tretji dan.

(Za ponavljanje naj se porabijo vsa pismena vprašanja od prvega in drugega dne).

Koliko robov ima kocka? —

Zaznamovajte robove natanko po njih legi!

(Učitelj naj učence napeljuje, da se po razlaganju naslednje tri skupine pokažejo):

I. Desni zgornji in zdolnji; levi zgornji in zdolnji rob.

II. Spodnji zgornji in zdolnji; zadnji zgornji in zdolnji rob.

III. Sprednji desni in levi; zadnji desni in levi rob.

Kakošno mér imajo robovi prve skupine? —

Kakošne so te čerte? —

Kaj veste povedati gledé namere robov druge in tretje skupine? —

Kako mér ima sprednji zgornji rob? —

Ta rob obderži tako mér v vsih svojih delih, je toraj ravna čerta.

Kaj se more reči tudi od drugih robovih čert?

Pokaži, kje se čerte robov mejé!

Meje čert imenujemo piko. Pika nima razprostrenja.

S koliko pikami je omejena ta-le čerta (kazaje kako določno čerto)? —

Čerta se pričinja pri enej teh pik, zato pa pravimo taki piki začetnica ali tudi izhodišče.

Drugo piko, s katero se čerta končava, imenujemo pa končnico. Obedvi skup se tudi imenujete končnici.

J. pokaži končnici od te-le čerte! —

Ker ste končnici od te-le čerte nam znani, zato imenujemo tako čerto: omejeno čerto.

Ktero čerto zovemo toraj neomejeno? —

Kake čerte so vsi robovi na kocki? Zakaj?

Kako namér ima ishodišče in končnica te čerte? —

Kaj je bilo določenega tudi z drugimi pikami te čerte? —

Kje je ishodišče in končnica te čerte gledé na druge čerte? (spre-daj, zgoraj).

Kaj značijo končnice čerte še od nje? —

Kako ali s čim se mér in lega ravne čerte določi? —

Kako ležé, ali v kateri meri so druge pike ravne čerte, ako so konč-nice v navpični nameri? —

Kaka ne more biti čerta, ako je nekoliko pik v drugi nameri?

Koliko ravnih čert je toraj le mogoče med dvema pikama? —

Naloge za pismeno izdelovanje: 1. Naštej robove po njih legah? —
2. Kteri od njih so vodoravni, navpični in vstricni? — Ktera čerta je ravna

čerta? — 4. Ktera je omejena čerta? — 5. Ktera je neomejena? — 6. Kaj določijo končnice ravne čerte od tje?*

Četerti dan.

Ktere plošnjadi se zadevljete, kadar se naredi rob?

Koliko robov (kazaje na kot) se tukaj stika? —

Kje se oni stikajo ali združijo? —

Zapomnite: Kadar se trije robovi v enej piki združijo, naredé one ogel.

Koliko oglov ima kocka? —

Kaj dobimo, ako merimo narazje končnic? —

Kakšne so toraj vse čerte robov? —

Enako dolge.

Koliko robovih čert se pri oglu stika? —

Kadar se združite ali stikate le dve robovni čerti, naredi se kot.

Koliko kotov je na eni plošnjadi kocke? —

Koliko kotov je na vsej kocki? —

Čerte, ktere narejajo kot, imenujejo se kraki. Navpičnik pa zovemo piko, v kateri se dve čerti združite ali zadenete.

Koliko strani ima ena plošnjad kocke? —

S štirimi stranmi so plošnjadi kocke na vse strani omejene. Na vse strani omejeno plošnjad ali ravan zovemo podobo ali lik.

Kaj so toraj vse plošnjadi kocke? —

Koliko strani ima podoba? —

Podobo, omejeno od štirih strani, imenujemo čveterobok ali čveterostenek.

Kakošne podobe narejajo toraj ravani kocke? —

Kakšne so strani čveteroboka gledé njih dolgosti? —

Čveterobok s štirimi enakimi stranmi, imenuje se enakostran čveterobok.

Kakšno mér imate pa te dve čerti, ktere ta kot (kazaje na kot) narejate? —

Kadar se vodoravna z navpično čerto zadene, nastane kot, kteremu pravimo pravi kot.

Kakošne kote imamo toraj na kocki? —

Zakaj take? —

Koliko pravih kotov imamo na kocki? —

Koliko na vsaki plošnjadi? —

Kakšne kote ima vsaka podoba? —

Koliko takih? —

Čveterobok s štirimi pravimi koti imenuje se pravokotni čveterobok. Kote na čveteroboku zovemo tudi ogle, in zato se ta tudi čveterokotnik ali štiriogelnik imenuje.

Kako bodeimo imenovali čveterokotnik, kateri je enakostran in pravokoten?

Enakostran - pravokotni čveterokotnik.

Zapomnite tedaj: „Enakostran - pravokotni čveterokotnik zove se tudi kvadrat“. Kakošne podobe so toraj ravni ali plošnjadi kocke? —

Naloge za pismeno izdelovanje: 1. Kako nastane ogel? — 2. Kako kot? — 3. Kako nastane pravi kot? — 4. Kaj zovemo krak? — 5. Kaj imenujemo navpičnico? — 6. Koliko kotov je na kocki? — 7. Kaj imenujemo podobo ali lik? — 8. Kaj je kvadrat? — Narisaj nekoliko pravih kotov! — 9. Narisaj več kvadratov! — (Dalje prih.)

P o ž e n č a n .

Kakor „Slovenski Glasnik“ — tako so že prej „Novice“ povedale, da se v Poženčanovih rokopisih hrani še mnogo gradiva, katero naj bi se nikar ne pogubilo, marveč naj bi zagledalo skoro beli dan! In res — že l. 1865 pošlje dr. J. Sterbénc naši Matici Mateja Ravnika rja Poženčana rokopisno zapuščino, ktera je poznarnjana v njenem zapisniku št. 338 in priobčena v Letopisu za 1867, str. 49. — Jaz sem jo bil nekoliko pregledal, in 7. jun. 1866 v III. seji odboru nasvetoval, naj se vsaj deloma spravi na svetlobo. Med rokopisi se nahaja malo da ne trikrat prepisana povést: „Popotvanje na Spicbergen“ in v nekem spisku britkostna opombica: „Ali bom zato se trudil, da se bo moje delo po prahi valjalo, ali se celo zgubilo, kakor se je zgodilo z mojim spisom: »Popotvanje na Spicbergen (Utopljeni), ali zaupanje na Boga«, kar sem bil iz francoskega prestavil. Delo je obseglo blizo 30 pisanih polj; lepo, mikavno in podučno berilo bi bilo to, pa se je pri g. X. zgubilo. Ta zguba mi je tako težko djala, da sem bil eno leto spet v to obernal, da sem to delo v drugič prestavil“. Kakor se kaže, se je prva prestava poznej našla. Poslal se je bil čedniši rokopis po mojem nasvetu družbi sv. Mohora zastonj, in ta ga je iz spoštovanja do ranjkega res dala natisniti pod naslovom:

„**Utopljeni, ali potovanje na Ostrovid**“. Kratkočasna in podučna povest. Poslovenil M. Ravnika r Poženčan. Na svitlo dala družba sv. Mohora. V Celovcu 1867 v mali osmerki str. 117.

V dopisu do ranjkega tajnika A. Janežiča sem opomnil, da bi nemški „Spitzbergen“ po slovénski reklo se morebiti „Ostrovice“; in berž ko ne po tej opombi je tiskalo se potem „Ostrovid“, toda po zmoti (— vid nam. — vice). — Kako lepo in podučno je vse berilo, razvidi se najbolje iz njegovega konca, kateri je pomenljiv vzlasti sedANJI čas na pr.: „Terpljenje in veselje se vedno versti v človeškem življenji. Vsak človek se ima več ali manj bojevati z nesrečo in grenjavami tega